

NAŠA MOČ

GLASILO SLOVENSKEGA DELAVSTVA.

Izhaja vsak petek.

Uredništvo
upravišтво
Kopitarjeva
ulica št. 6.

Naročnina znaša:

celoletna . . . K 4.—
pololetna . . . „ 2.—
četrletna . . . „ 1.—
Posamezna št. „ 0.10

Št. 25.

V Ljubljani, dne 20. maja 1910.

Leto V.

Bolniško zavarovanje in zdravniki.

(Piše načelnik J. S. Z. dr. I. Zajec.)

Med poglavitne in sila težavne točke socialnega zavarovanja spada brezdvomno bolniško vprašanje. Dve stvari delata težavo: kje bode meja obveznemu bolniškemu zavarovanju navzgor in kako je urediti službeno razmerje zdravnikov pri bolniških blagajnah.

Ni vseeno, kakšno stališče zavzame socialni odsek nasproti zahtevam zdravnikov. Povoljna in pravična rešitev bolniškega vprašanja se ne tiče zgolj zdravnika, marveč veliko bolj splošnosti. Nikdo bolj ne čuti, kot delavstvo, da bi brez dobrih, vnetih, strokovno izvrstno izobraženih in demokratično mislečih zdravnikov ne bilo mogoče izvajati socialnega zavarovanja. To velja zlasti za bolniško, velja pa tudi za nezgodno in invalidno zavarovanje. Delavstvu je na tem, da se za vselej izpodkopljejo tla neznosnim in pogubnim bojem, na raznih krajih med bolniškimi blagajnami in zdravniki. Saj posledice teh bojev nosi v prvi vrsti zavarovano delavstvo, ki iskreno želi, da nemoteno posluje bolniško zavarovanje vselej in vedno.

Za danes naj mi bo dovoljena beseda o prvi »težkočici«, o drugi resnični težavi ob drugi priliki. Če le nekaj pripomorem, da se izbistri pojem bolniškega zavarovanja, sem storil koristno delo.

Koj v začetku z veseljem pozdravljam dejstvo, da si je socialno - zavarovalni odsek v državnem zboru svest resnosti in važnosti bolniškega vprašanja. O tem sem se imel priliko, da sem se prepričal na enketi, ki se je vršila lani jeseni na Dunaju, radi § 3 vladnega socialnega načrta, ki je določal, da bode meja obveznemu zavarovanju 2400 K. Enkete so se udeležili zdravniki, med njimi moja malenkost, ki sem označil svoje znano stališče, in zasebni uslužbenci. Socialno - zavarovalni odsek je

z velikim potrpljenjem poslušal govore, in s hvale vredno mirnostjo iskal jedra v njih.

Brez ovinkov priznam, da se je socialno - zavarovalni odsek resno potrudil, da spravi to vprašanje v soglasje z ljudskimi koristmi. Da vsem zahtevam, ki so jih stavili nanj zdravniki in zasebni uslužbenci ni mogel ugoditi, je spričo težavnega vprašanja umljivo. Ali timbolj moramo ceniti njegovo prizadevanje, da reši stvar kolikor mogoče pravično na vse strani, ker so bile zahteve od ene kot druge strani grozno pretirane in silno radikalne. Kot ogenj in voda si stojita nasproti obe stranki, ki jih z nobenim sredstvom ne moreš združiti. Prav je, da vsak stan zastopa in varuje svoje koristi. Ali ko bi se borili vsi stanovi s toliko trmoglavostjo, kot so se borili in se še bore zdravniki in zasebni uslužbenci, bi morali postavodajalci obupati. Ako groze zdravniki, da odrečejo sleherno sodelovanje pri socialnem zavarovanju, ako ne ugotove meje, ki jo žele sami, je to ravno tako neokusno, kot je neokusna grožnja uslužbenca s 4000 K plače na leto, da mu ne preostane drugega kot vrv za vrat, ako mu ne dajo bolniškega zavarovanja!

Ker socialno - zavarovalni odsek med obema ni mogel doseči sporazumljenja, je moral stvar rešiti sam in jo je rešil, kakor je že znano, da ni več bolniško zavarovan, kedor ima več kot 3600 K stalne letne plače in ki se mu odpove služba trimesečno.

Niti zdravnikov, niti zasebnih uslužbencev ni zadovoljil ta sklep, marveč jim je zanetil strasti še k hujšemu odporu, čeprav so zdravniki v primeri s sedaj veljavno bolniško zavarovalno postavbo, zasebni uslužbenci pa v primeri z vladnim načrtom mnogo pridobili.

Kako naj sodimo o tem sklepu socialno - zavarovalnega odseka? (Kako naj sodi o njem delavstvo?)

Predno izrečem to sodbo, naj navedem nekaj splošnih opomb o bistvu in pomenu bolniškega zavarovanja!

Važnosti in pomena bolniškega zavarovanja ne smemo presojevati s stališča koristi posameznika. V pošttev pridejo tu samo mase delavstva.

Ko so v Avstriji in drugod na novo vstvarjali bolniško zavarovanje, so v prvi vrsti mislili na mase ljudstva. Ko bi se ne bila razvila industrija pri nas in drugod tako hitro in v toliki meri, bi najbrže še sedaj ne imeli bolniškega zavarovanja. Ostali bi bili skoro gotovo pri bratovskih skladnicah rudokopov in premogovnikov.

Da je moje domnevanje utemeljeno, priča pogled na Rusko. Rusija je v krogu redkih držav, ki še nimajo socialnega zavarovanja. Gotovo je, da je poleg drugih vzrokov v prvi vrsti tudi to povod nezdravim socialnim in obupnim zdravstvenim razmeram ruskega delavstva. O tem priča kongres industrialnega delavstva, ki se je vršil junija meseca 1908. v Moskvi. Na kongres so prišli tudi ruski zdravniki. In nas zanimlje najbolj, kar so poročali na kongresu zdravniki. Iz njih poročil povzamemo, da se nahaja rusko delavstvo v obupnih zdravstvenih razmerah: Tuberkuloza je med njimi grozovito razširjena, umrljivost, zlasti med ženskim delavstvom, je silno visoka, dojenčkov pa pomrje v delavskih družinah več kot polovica. In ko so zdravniki zahtevali v obrambo ruskega industrialnega delavstva raznih socialnih in zdravstvenih reform, je najmočnejše ôril mogoben klic: »Ven z bolniškim zavarovanjem!«

Tako sodijo o bolniškem zavarovanju zdravniki tam, kjer bolniškega zavarovanja ni. Le oni zna ceniti svoje zdravje, ki ga davno nima več, le tam se čuti velika dobrota bolniškega zavarovanja, kjer ga nimajo.

Bolniška blagajna je torej socialna potreba v kapitalističnem ustroju človeške družbe. Služi socialni in zdravstveni obrambi delavskih mas. Kdor ima dovolj veliko plačo, da more izhajati tudi ob bolezni, ne spada v bolniško zavarovanje. Notri pa spa-

Carska zločinstva.

(Dalje.)

»Strup bi tudi nič ne izdal pri Agripini,« odzove Lokusta, »njeno telo zavarovano je z drugim strupom in kljubuje vsakemu uničevaločemu vplivu. Neronova mati bi ne smela navadno poginiti, Čuj, cesar, kaj sem si zmislila za-te: ladja, po kraljevo ozaljšana, pelje naj cesarjevo mater z njene posestva na deželi v Rim; med vožnjo naj kdo pritisne čolnovno diljo, da se odpre; tisti, ki vedo za skrivnost, naj se otmo v čolne; smrti namenjeni pak naj se pogreznijo v globočino, ž njimi obenem krasna ladja, daritev povodnim bogovom — in proč so Neronove skrbi.«

Debelo zre Neron v Lokusto. »Žena, nadčloveško je tvoje bitje; ti presegaš celo Nerona! Velika je misel: to je smrt, dostojna materi cesarjevej! A ne sedaj, ne še sedaj! Navaditi se moram še misli; kakor hitro uide kako žuganje njenim ustom, kakor naglo zasumim le senco, naj se zgodi — a ne prej. Toda, čas je, da grem in se vrnem v palačo počivat, da se okrepčam za slovesni obhod, ki me pričakuje. Tu,« in s tem vrže jej polno možno zlatov na stopnjice pri ognjišču — »je tvoje plačilo! Kadar te bom potreboval, boš čula o meni.«

Neron se obrne ter zapusti Lokustino sobo.

S sovražnim očesom zre zavdajalka za njim. »Furi je krog in Furi je za njim!« govori glasno. Od bratovega umora do materinega, od krvi do krvi, dokler ga ne dosežejo Erinije!« In ti, Agripina, ošabnica, žrtovana po svojem laštnem sinu: tako se maščujem za-te, uboga Oktavija²⁾, po nedolžnem umorjena, ki te je Agripina volja prisilila k sovražnemu zakonu z Neronom, ki si morala umreti, ker se je trinog naveličal tvoje nedolžnosti. Lokusta je zavržena tu in v kraljestvu večnosti: naj bo, da te doseže na zemlji, kar je obljubila pri grmadi Oktavije! Seme sem zatrosila v tvojo dušo, Neron; kako dolgo bode trajalo, da se bo razvilo v cvetje!«

IV.

Jasno sije jutranje solnce na čistem nebu; pričakovati je lep dan. Na vrtu Festula, znanega rimskega menjača, žvrgole tički svojo jutranjo pesem; cvetlice diše, okrep-

¹⁾ Erinije = kakor prej Furi je.

²⁾ Oktavija, soproga Neronova, ki je hči cesarja Klavdija in Agripine, Neron pa je bil sin Kaja Domicija Ahenobarba in Agripine, ki je 9. februarja bila pozneje se poročila s cesarjem Klavdijem. Klavdij je posilnil Neron in mu dal svojo hčer Oktavijo za ženo.

čane z zgodnjo roso, v ljubeznivi lepoti, temni lovor, pinija, palma kinčijo ne ravno velik, a skrbno obdelan prostor, čegar gredice obdajajo čudno ustvarjene školjke.

Na klopi pod košato smokvo sedi mlada deklica. Plajšč iz nebo-višnjeve volne se oklepa bele svilene tunike; temnorjavilasje so spredaj skodrani, odzadaj povezani v lahko kito; zlate zapestnice kinčijo skoro nezakrite roke. Deve obličje je resno; neka senca otožnosti se je spustila na njen lepi obraz.

Iz atrije¹⁾ stopi krepka mladeniška postava, mladenič pri kakih 21. letih, z odkritosrčnim, lepim obličjem. Tunika iz sive tkanine, obrobljena z rdečimi progami, nazonanja, da je domačin, ker jo nosi brez toge; voščena tablica za pisanje in železno pisalo visita mu ob pasu; v roki nese pergament²⁾ z voščenim pečatom. Oziraje se na levo in desno, kot da bi koga iskal, stopa počasi po marmornatih stopnicah, ki peljejo iz predveže na vrt. Sedaj zagleda v misli zatopljeno deklico in temna rdečica preleti njegov obraz.

¹⁾ Atrij = predhišje ali veža po naše.

²⁾ Pergament, ovčja ali oslovsko koža, kakršno so v starih, davnih časih rabili, da so na njo pisali, tako imenovana, ker so jo iznašli v azijskem mestu Pergamu.

da vsakdo, kogar bi bolezen vrgla v revščino. Na tem stališču mora stati vsak resen socialni politik. To stališče je pravilno poudaril na tem mestu tudi dr. Krek.

V tem pa žalibog tiči silna težava, zbrati v bolniško zavarovanje vse resnično potrebne. Ko bi bilo to mogoče, potem bi meja med zavarovanja obveznimi in neobveznimi ne bila ravna črta, marveč kljukovita. Segala bi ponekod visoko gori med zasebne uradnike, katerih letna plača presega daleč 4000 kron, padala pa bi neredkokrat globoko doli pod letno plačo 3600 kron. Saj očitno, da je gospodarski položaj zasebnega uradnika s peteroglavo družino vse drugačen, čeprav ima 4000 K letne plače, kakor je položaj neoženjenega uradnika, ki kavalirski živi s svojimi letnimi 3600 K. Prvi ne bo užival dobrote bolniškega zavarovanja, dasi bode on z družino vred trpel veliko bedo ob bolezni, drugi bo na račun bolniške blagajne sitnaril okoli zdravnikov in prejel za štiridnevni glavobol 9 K 60 vin. »bolniščine«.

In, ali naj primerjamo zasebnega uradnika v papirnici na Vevčah z uradnikom na Dunaju, dasi imata oba jednako letno plačo? Še več bi lahko navedel podobnih zgledov. Tudi delavce poznam, ki so vsled svoje marljivosti v srečnem položaju, da ne marajo nikdar imeti opravka z bolniško blagajno.

Ali kje je tisti modrijan, ki bi iznašel metodo, kako se zariše ta kljukovita črta? Ni ga! Zato pa bo v bolniško zavarovanje prišlo nekaj odstotkov takih, ki bi ga ne potrebovali, izostalo pa jih bo tudi nemalo, ki bodo bridko občutili to izgubo. Ali ni ga in ga ne bo, ki bi odpravil podobne nedostatke iz bolniškega zavarovanja!

Kdor je pazno sledil mojim izvajanjem, mi pritrdi brez pomisleka, da je socialno-zavarovalni odsek v danih razmerah storil in pogodil najboljše, kar je mogel. Hodil je doslej pravo pot, četudi je bila dolga in trnjeva ta pot. A temu ni kriv sam; kriva je nemalo temu tudi »krvava« vojaska, ki so jo vojskovali zdravniki in zasebni uslužbenci s pomočjo nekaterih zaveznikov med državnimi poslanci, krive so še druge razmere, ki so največkrat močnejše kot volja človeška.

Socialno-zavarovalni odsek je začrtal navzgor mejo s 3600 K, navzdol pa je raztegnil bolniško zavarovanje na zadnjega proletarja, ki si služi kruha v kakršnikoli službi in kjerkoli. S tem dejstvom je socialno-zavarovalni odsek označil načelno stališče, ki ga zavzema v bolniško-zavarovalnem vprašanju. To načelno stališče odgovarja v polnem obsegu nazorom, ki sem jih obrazložil gori. Temu se bo brez dvoma pridružil tudi državni zbor in stvar bo rešena.

Kajpak, kdor bo hotel iskati nedostatkov, za Boga, našel jih bo. Tudi zabavljati bo mogel. Ali popolnosti bolniškega zavarovanja ne bomo dosegli nikdar, ker je izvor nepopolnega družabnega reda. Toda za smer in za duh se gre, v katerem se naj razvija socialno zavarovanje. Gre se za blagor ljudstva, za varstvo in ohranbo zatiranih, trpečih, izkoriščanih! Tem velja in

»Tako zgodaj že,« jo nagovori, »ste tukaj, Metela? Nisem pričakoval tolike sreče; iskal sem vašega očeta, da bi mu izročil ovo pisanje Lucija Pizona; menil sem, da ga bom našel na vrtu, ker je njegova delavnica prazna.«

»Moj oče je stopal tu le mimo ter se podal v naš vinograd. Kmalu se vrne. Plavto, jaz pa se zahvaljujem bogovom, ker mi je dovoljeno govoriti s teboj na tihem, z zvestim prijateljem naše hiše.«

»Prijatelj vaše hiše sem, da, Metela, vaš prijatelj sem iz celega srca,« govori mladenič; »svoje življenje bi daroval v njen blagor, ako bi tako mogel odvrniti od nje kako nevarnost. Ah, saj nimam več kot svoje življenje in svojo ljubezen do vas, tihe, pohlevne deve; vsaj nisem družega, nego ubožen tajnik vašega očeta, mladenič brez premoženja, da, celo brez imena. Ničesar ne imenujem svojega tega, kar bi mi bili zapustili predniki, nego košček zlata, katerega skrivam za vratom, kot sveto reč.«

»Ali moja ljubezen ti nič ne velja, Plavt?« vpraša mlada deklica z grajlivim glasom; »ali srce Metele ti ni nič, katero si je pridobila tvoja pohlevnost, tvoja srčna prijaznost? Vsaj veš, Plavt, na mojo prošnjo sva skrivala mojemu očetu najino čisto na-

mora veljati pozor in ozir, ako izkušamo izvesti in izboljšati socialne reforme!

Kdorkoli pa to delo v tej smeri in v tem duhu ovira in zadržuje, izvršuje največji zločin nad stotisoči trpečega ljudstva, ki nestrpno čakajo uresničenja socialnih zavarovanj.

Delavstvo ne bo nikogar oviralo, nikomur ukazovalo, da odneha od boja. Ali iz več kot šest milijonov grl kliče avstrijsko delavstvo državnemu zboru, kakor so klicali ruski kongresniki: »Ven s socialnim zavarovanjem!«

Jugoslovanska strokovna zveza.

Jesenice. V nedeljo, dne 21. maja je shod jeseniškega delavstva na Savi v »Delavskem domu«. Na shodu, ki se prične ob 9. uri dopoldne, govori načelnik J. S. Z., dr. Zajec. Savsko in jeseniško delavstvo namerava ob tej priliki ustanoviti skupino Jugoslovanske Strokovne Zveze.

Selo pri Ljubljani. V četrtek zvečer je bil na Selu v prostorih gosp. Oražma shod J. S. Z., na katerem je govoril načelnik J. S. Z., dr. Zajec. Po dobro obiskanem shodu so ustanovili skupino in izbrali odbor.

Tobačno delavstvo.

Odbor »Podpornega društva« se je sledeče sestavil: predsednik: Čatar Alojzij, podpredsednik: Savenz Josip, blagajnik: Josip Ogrič, odbornika: Zajc Ivan, Založnik Franc, Kocmur Ivana, tajnica, Kocmur Katarina, blag. namestnica, Fabjan Nežika, tajnična namestnica; Vodnik Ivanka, Rotter Karolina. Revizorji: Golobič Matija, Kočlevšek Ivan, Čamernik Frančiška.

Vpokojeni so v ljubljanski tobačni tvornici: Anton Svetek, ki je bil v tvornici 25 let, Anton Jinglič, ki je bil v tvornici 30 let, in Sartori Ferdinand, ki je bil v tvornici 35 let. Vsi vpokojenci so bili člani »Podpornega društva«. Želimo, naj bi veselo uživali s težkim delom pošteno prisluženo pokojnino.

Novo poslopje, namreč skladišče, se zgradi pri ljubljanski tobačni tvornici. Prav, da se tvornica razširi, ampak neobhodno potrebno je tudi, da se razširi kuhinja, poveča in modernizira kopalnica ter razširi tudi tista ordinacijska soba, ki je pravi škandal. Ravnatelju Prossu priporočamo te zadeve, o katerih se je ob času njegovega prednika trdilo, da se navedene prepotrebne zgradbe gotovo zgrade. Če bo v tej zadevi sitnaril pri glavnem ravnateljstvu, ga ne bomo grajali.

Med brati in sestrami.

Idrija. Skoro iz vsakega delavskega kraja smo čitali v »Naši Moči« že kaj, le iz Idrije od nas, ki izdelujemo čipke in skrbimo, da se bogata gospoda ž njimi lepotiči, le me naj bi bile lepo tiho, ne, ne moremo, saj se nam ne godi tako ugodno, kakor se godi gospodi, ki se lepotiči in krasi z našimi

gnenje; kajti zlafo je tisti bog, kateremu samemu je posvečeno očetovo mišljenje in revež po njegovem mnenju nima nikakršnih pravic. Potrpežljivo sem hotela čakati ugodne ure, da bi bilo njegovo srce omečeno, da bi bil zmožen milejših čutil; čakati sem hotela smrtni dan svoje matere, ki se jutri obhaja, da bi nato brezskrbno živela svojej mladi sreči...«

»Se je li kaj pripetilo?« jej seže naglo mladenič v besedo; »Metela, vi ste bledi, tako resni.«

»Da, Plavt, strašno besedo sem slišala ravno iz ust svojega očeta: Milvij, oproščene bogatega Scevijsa, prijatelj in prej ko ne dedič svojega prejšnjega gospoda, ki je brez otrok, prosil je pri Marku Festalu za mojo roko!«

»In vaš oče?« Mladeniču žuga glas odpovedati.

»Moj oče je dovolil, da me sme snubiti.« Plavt obledi. »Kaj? Lažnjivcu, dvojezičniku, kojemu ne veljajo prisege, čutila; njemu naj bi bila žrtvovana Metela, velikosrčna Metela? Ne, nikdar, nikdar!«

»Nikoli, moj Plavt!« reče deva odločno. »Ako tudi stopi med naju očetova volja, raztrga lahko najini roki, — najinih srce ne!« (Dalje sledi.)

čipkami. Saj se lahko vsak prepriča, da se je čipkarstvo že povsod udomačilo po širnem svetu, zato pride tega blaga vedno več na trg. Na trgu se srečata ponudba in povpraševanje in če je ponudba večja, kot povpraševanje, tedaj cena blagu pade, da je pa temu res tako, pa občutimo ravno me najbolj, kajti še za potrebne stvari se ne bo moglo prislužiti, posebno pa ta draginja, zraven pa še če je bolezen. K zdravju gotovo ni to, če se pomisli, da je treba presedeti dneve in dneve in si ne sme, ako se hoče kaj prislužiti, privoščiti nekaj časa za odmor in razvedrilo. V naši čipkarski šoli imamo neko priganjalko, ki je bila že enkrat imenoma navedena v »Naši Moči«, ta se včasih spozabi prav rada, da ima ljudi pred sabo in zato včasih tako kriči, kakor kakšen pastir na gmajni. To sledi le, ker je pri nas še malo zavednosti, zakaj če se že služkinje po mestih izobrazujejo, zakaj bi me v tem zaostajale. To se pa lahko zgodi le, če bomo radi čitale kaj pametnega in naročnice več časopisov, zlasti »Naše Moči«; je pa še precej takih, ki se je ogibljejo in mislijo, da ni zanje. Toda tudi za nas čipkarice lahko pridejo boljši časi, ako se pridno izobrazujemo z branjem dobrih časopisov. Z brezverskimi časopisi pa proč, ker učijo, da ženska nima dovolj razvitih možgan in da se na ta način dela z njo kakor z mrtvim strojem, zato je pa treba, da se naročimo in agitiramo posebno za »Našo Moč«, ki je edino glasilo našega slovenskega delavca in delavke. Toliko za danes v razmišljanje, drugikrat pa še kaj več. Na svidenje!

»Turški križ« se je predstavljal na binokošni ponedeljek v s. k. izobraževalnem društvu Selo-Moste. Meni je »Turški križ« zelo, zelo všeč, ne zato, ker ga je spisal dr. Krek, ampak zato, ker mi ugaja in ker znam, da je igra povzeta iz ljudstva. Naveličanec, ki sem prečital in proučil knjig in tudi leposlovnih veliko, sem ga prelistal po angleški navadi, ko mi je prišel v roko, prvič bolj površno, a oči so mi padle na več mest, ki so mi dopadla in zato sem ga natanko proučil. [Ko sem knjigo večkrat prečital, sem napravil zase hladen zaključek, da za Jurčičevim »Tugomirjem« ni slovenske igre, ki bi mi toliko ugajala, kolikor mi ugaja »Turški križ«. Zakaj? Poznam kraje, kjer se je godilo dejanje, poznam ljudi, ki jih predstavlja svetu pisatelj. Našim leposlovnim profesorjem in kritikastrom igra ne bo ugajala, to sem takoj dobro znal, znal tudi, zakaj da ne. Ljudje, o katerih pravi svet, da se poklicani strokovnjaki in kritiki, imajo svoje »regelce« in če se teh »regelce« ne držiš, pa pravijo: »to in ono ni takšno, kakršne so naše regelce«. Eden je zapisal, češ, da manjka igri zgodovinsko ozadje. Ta mož je tako kunšten, da mi je napravil s svojo modrostjo več zabave, kakor Cervantes pred leti s svojim vitežom žalostne postave. Moder mož naj gre v največjo kranjsko vas Davče vas ki je večja po obsegu kakor Dunaj. Pridobi naj si zaupljivost Davčana, pa bo izvedel, da je moral Davčan ravno za tisto skalo, kjer je vklesan »turški križ«, graditi turške šance. In če se modrijan »brez zgodovinskega ozadja« poda iz Podbrda na Sorico po bližnji stari cesti, bo naletel na tisto skalo, v kateri se še danes vidi prav dobro v tej obliki: X vklesan turški križ. Mož »brez zgodovinskega ozadja« zna še kedaj trditi, da sploh Turkov in protestantov nikdar ni bilo v kranjski deželi. Dr. Rebida, usmili se ga, kadar bo to trdil! Drugi zopet pravijo: predolgi monologi. Regelce, regelce, kako zmešajo celo pametne ljudi! Nekdo, ki se tudi jezi čez monologe in pravi, naj bi se razbili v ne vem koliko milijonov atomov, me je pred leti, ko sem ga prvič videl v neki družbi, naravnost navdušil s krasnim, pesniškim monologom. Znam, regelce zahtevajo, naj bi ne bili dolgi monologi v igrah, ampak igre naj predstavljajo človeka. Kako li pa more umetnik prav slikati človeka, če ga ne predstavi tudi takrat, kadar misli ali kadar glasno sanja o kakih veliki ideji ali pa kadar občuduje npravne krasote in pa kadar n. pr. sanja o čebelah. Ozir na igralce, na gledalce. Ampak najboljši pisatelj, klasiki se na to niso ozirali, marveč ustvarjali take umotvore, kakršnih se je balo lahko občinstvo in njihovi predstavljavci. Znamci se bodo našim modrim oboževalcem regelc ravno tako čudili, kakor se mi čudimo tistim, ki so kovali v zvezde Kotzebuea, a vihal nosove nad Göthejem in Schillerjem, in kakor ne moremo umevati naših prednikov, ki niso znali ceniti Prešerna. »Turški križ« ima namen,

da vzgaja. Iz ljudstva za ljudstvo je pisan. Veseli nas ker se tako pridno predstavlja po naših odrih. Meni je še zato posebno všeč, ker hodi pisatelj svoja samostojna pota in se prav nič ne ozira na »regulaše«, ki imajo pokvarjene obisti in seveda tudi ne okusa za to, kakšno da je v resnici naše ljudstvo. Veselilo me je, ker so mošanjso-selski igralci in igralke uprizorile »Turški križ«. Veseli me tudi vsako poročilo, da se »Turški križ« tako pridno predstavlja po naših odrih, ker vidim, da se po resni vsebini »Turškega križa« vzgaja ljudstvo, da se po njem vzbuja zanimanje za heroično dobo našega naroda, ob časih, ko se je boril na eni strani proti kizmetškemu mohamedanizmu, na drugi proti individualistiškemu luteranstvu in da počasi odriva Andrejčo Jožmanijo. Mošanjso-selski igralci in igralke so igro »Turški križ« dobro predstavljali. Uršulo, nad vse težavno vlogo, je dobro proučila in se vanjo zamislila ga. Elza Premrou, Meto istotako Minka Cunder, tudi ostale ženske vloge so se dobro igrane. Med moškimi igralci je najboljše predstavljajal Ribničana Ravnihar, ustanovitelj in učitelj našega mošanjso-selškega odra. Tudi ostale moške vloge so bile dobro predstavljane, kar je timvečje vrednosti, ker je bila udeležba uprav velikanska in se je zato igralo v največji vročini. Prepričani smo, da ponovljeni »Turški križ« ne bo nič slabše obiskan, kakor je bila premijera. Ljubljancem je bilo pri predstavi zelo veliko, prišli so tudi gostje iz Device Marije v Polju in z Brezovice, kjer bodo tudi v kratkem predstavljali »Turški križ«.

Jesenice. Zadnjič je »Naša Moč« premalo poročala o podraženju piva in o rdečem bezlanju 1. maja. Hudomušneži trdijo, da se je tudi meso in pivo zaradi tiste trave podražilo, katero je Humer vgel v socialne demokrate, ko so 1. maja leteli mimo njega. Hiteli so pa zato, ker so se poizkušali, kdo ima revmatizem v nogah, ker so bili tega mnjenja, da se ga 1. maja iznebe. Pravijo, da ga bodo drugo leto bosi preganjali, ker pri dr. Rikliju na Bledu ga kar v Adamovi obleki, za kar pa na Jesenicah še nimajo obrtnega lista. — Dva jeseniška svobodomisleca se že tako ljubita, da je eden drugega pri prestrastnem objemanju hudo v nos ugriznil. Če ni v kazenskem zakoniku paragrafa, ki prepoveduje z zobmi nosove barvati, bosta zanaprej nosila dvakrat rdeča nosova, ki se jima bosta malo na zeleno spreminjala.

Sava. Strokovno društvo vabi delavstvo in obrtnike na društven shod, ki se vrši dne 22. maja ob 9. uri dopoldne v »Delavskem domu«. Obenem se bo ustanovila skupina J. S. Z. za jeseniško okolico. Pristopite vsi ta dan k »Zvezi«, tej najpomembnejši organizaciji delavcev in obrtnikov.

Društvo trgovskih in podjetniških uslužbencev v Ljubljani priredi v nedeljo, dne 22. t. m. ob 9. uri dopoldne na Rožniku društveno sv. mašo. Tem potom se vabijo vsi člani in prijatelji društva, da se sveče maše v obilnem številu udeležijo.

Prometna zveza.

SLOVENSKI KRŠČANSKO - SOCIALNI ŽELEZNIČARJI!

Kakor znate, bo 29. t. m. v Ljubljani v dvorani »Slovenske krščansko-socialne zveze« konferenca slovenskih krščansko-socialnih železničarjev. Konferenca se prične ob 9. uri dopoldne.

Začasen spored:

1. Zahteve železničarjev:
 - a) južne železnice;
 - b) državne železnice. O zahtevah državne železnice poroča deželni poslanec Piber.
2. Železničarji in železnice v državnem proračunu. Poroča državni in deželni poslanec dr. Ig. Žitnik.
3. Državni zbor in železničarji. Poroča državni poslanec Jos. Gostinčar.
4. Provizijski statut južne železnice.
5. O dolžnostih krajnih skupin.
6. Agitacija in organizacija.

Vabimo k obilni udeležbi.

»Prometna zveza«.

Naznanilo vsim članom »Prometne zveze«! Članom »Prometne zveze« se daje

na znanje, da je za mesec maj plačati 15 smrtnih slučajev po 5 vin. za sledeče umrle člane: 1. Johana Beran, Hochflzer. — 2. Josef Rubner, Eger. — 3. Marija Sluga, Ljubljana. — 4. Franc Gärdtner, Št. Ilj. — 5. Fr. Pircher, Liezen. — 6. Maria Putz, Hochflzen. — 7. Ivan Prattes, Gradec, juž. žel. — 8. Josef Gruber, Dunaj. — 9. Anton Mayer, Dunaj, juž. žel. — 10. Eugen Halbeis, Brezgenz. — 11. Hironim Fössleitner, Bischofhofen. — 12. Ivan Bock, Dunaj. — 13. Maria Bleile, Feldkirch. — 14. Anton Franek, Dunaj, j. ž. — 16. Barbara Kopriva, Dunaj, juž. žel. — Torej skupno je plačati za 15 umrlih članov 75 vinarjev in 70 vinarjev udnine, skupno 1 K 45 v.

Mleko se ne sme ceneje prodajati. Neki tukajšnji trgovec je napravil mlekarino in je mleko prodajal po 18 v liter. Hitro je pa zavohala neka mlekarica, da g. P. prodaja mleko po 18 v liter in ga je naznanila na mestni magistrat. In kaj stori slaveni mestni magistrat. Poslal je trgovcu črno na belem, da mora mleko prodajati po 20 v liter. No še boljše za trgovca, ker on dobi mleko v graščini po 12 v, a ga mora prodajati po 20 vin. Tako skrbijo zate ubogi proletarec gotovi gospodje, da ne smeje ceneje hrane dobiti. Prosimo pa tudi slavne gospode, da nam preskrbijo, da bomo dobili tudi večje plače da bomo mogli pošteno živeti in po predpisani ceni kupovati. Cene zvišati, a plač pa ne, to pa ne bode moglo dolgo iti. Potem pa še pošteno živeti kakor se ubogemu proletarcu spodobi.

Znižane cene mesa za dunajske člane »Prometne zveze«. Prva dunajska velika klavniška akcijska družba za meso, je vodstvu »Prometne zveze«, ponudila sledečo pogodbo za člane »Prometne zveze«, da za one člane, ki bodo vedno jemali meso v mesnicah te klavniške družbe brezizjemno, je meso 20 do 30 v kilogram ceneje, kakor po drugih mesnicah ter bode dala še dva odstotka provizije od tega kar bodo skupili in bode vsako leto k božičnim praznikom to svoto izplačala. Množine kupljenega mesa, se bodo članom vpisovale v knjižico, katero bode vsak dobil od družbe. Kot izkazilo dobi vsak član legitimacijo (karto) od društva. Trdno upamo da se bodo dunajski člani »Prometne Zveze« te pogodbe polnoštevilno poslužili. Tudi v Ljubljani bi rabili mesarsko zadrugo, katera bi dajala ceneje meso. Ker ljubljanski gospodje mesarji gredo tako neopravičeno gor s cenami, ni čuda, da je vsak mesar tako rudeč in tolst. Ali se nikdo ne upa nastopiti proti njim radi zvišavanja cen?

Olikani tovariš železničar. Jako lepo oliko mora učiti svoje sodruge morala socialne demokracije, to nam je jasen dokaz. V skladišču južne železnice se nahaja delavec, po imenu J . . . V . . . t, kateri jako lepo kaže svojo omiko in oliko, holt pardon. sirovost proti svojim tovarišem. Ponašajoč se: jaz sem socialni demokrat! Ti pa nisi, zato pa ne držiš z delavci, ti si hinavec, tebe bomo ven vrgli, ti si k . . . farška, podrepnik in enakimi psovki. Mi obžalujemo, da se med našimi sotovariši in sociji nahajajo taki; posebno sramotno je to, ker je dotičnik zakonski mož in oče sedmih otrok ter se ponaša s takimi izrazi proti svojim sotovarišem. Opominjamo ga zadnjič, da proti našim somišljenikom take izraze opušča. Tovariši naj ga pa poučijo, ker ako ne bode konec tega psovanja, bomo primorani ga klicati tja, kjer se taki gospodje učijo omiko, kar pa mu gotovo ne bode ljubo in boljše je prvo kot drugo, ako noče iti na tisto vsakemu neljubo pot. Tovariši poboljšaj se!

Šišenska pošta jako hitra za dostavljanje časnikov. Že v 23. številki smo poročali, kako se v Spodnji Šiški dostavlja »Naša Moč«, ko se nekemu našemu članu I. K. pet številčk zaporedoma ni dostavilo dokler se dotični ni sam oglasil na pošti. Minole dni smo dobili zopet od drugega tovariša pritožbo, da se mu dva časopisa zaporedoma nista dostavila, ampak jih je moral sam iti na pošto iskat. In ko je opomnil pismonošo, češ, zakaj da mu ni dostavil časopisa, mu ta odgovori, da baje v tisti hiši ne stanuje nobena stranka, tovariš ga pa lepo opomni, da morda prej ni stanovala, ampak sedaj da stanuje, namreč on sam. Želeti je, da bi bilo konec teh pritožb glede dostavljanja »Naše Moč«. Naš tovariši pa se opominjajo, da če kateri ne dobi redno časopisa, naj to takoj naznani na upravništvo lista, katero bode storilo potrebne korake na višjem mestu, da

se bodo dotične osebe podučile, da so one osebe nastavljene zato, da redno in vestno opravljajo svojo službo. In naj nikar ne skazujejo mržnje do našega časnika. Ne moremo pomagati, če jim mogoče ne ugaja!

Ne pozabite, da je treba delati na vso moč za Vaše glasilo »Našo moč«. Čim več naročnikov, tem večji vpliv bo imelo Vaše glasilo.

Zapomni, ne zabi:

**Bolan ali zdrav,
Le »FLORIAN« rabi,
Želodcu bo prav!**

**je krepčilo želodca,
potrebno v vsaki skrbni hiši!**

Ljudska kakovost liter K 2.40.

Kabinetna kakovost „ „ 4.80.

Naslov za naročila: »FLORIAN«, Ljubljana.

Postavno varovano.

Naznanilo in priporočilo

☐ Velecenjenemu tobačnemu delav- ☐
☐ stvu uljudno naznanjam, da sem ☐
☐ prevzela splošno dobro znano ☐

gostilno na Opekarski cesti 26

☐ v Ljubljani (prej L. Kotnik) ☐

☐ Potrudila se bom, da bom svoje ☐
☐ cenjene goste vedno posregla z ☐
☐ najboljšimi pristnimi vini, izbor- ☐
☐ nim pivom in raznimi brezalko- ☐
☐ holnimi pijačami ter gorkimi in ☐
☐ mrzlimi jedili. — Priporočujoč se ☐
☐ za prav mnogobrojen obisk be- ☐
☐ ležim z odličnim spoštovanjem ☐

Marjeta Gostinčar

A. ŽIBERT

**• LJUBLJANA •
PREŠERNOVA ULICA**

**PRIPOROČA SVOJO VELIKO
ZALOGO ČEVLJEV
DOMAČEGA IZDELKA.**

**Veliki nakup zniža ceno
Veliki promet
omogoči veliki nakup**

Vsled tega gledam edino na veliki promet in prodajam blago po najnižjih cenah. Ne visoke cene, ampak veliki promet je moj dobiček, ker se blago hitreje proda, stranka je zadovoljna ker sveže blago po ceni kupi. Pri nakupu manufakturnega (švanfnega) blaga dobi se za moške ali ženske fino ali prosto blagovno-life se poslužiti tvrdke

R. Miklauc

**Ljubljana, Stritarjeva (Špi-
talska) ulica 5, to je glavna
trgovina. Podružnice tvrdke
so: Pri Škofu, Pogačarjev
trg (Sadni trg) v veliki mestni
hiši Pri Miklavžu, Medena**

ulica

V vseh teh trgovinah se bode-
te prepričali v veliki zalogi blaga
vseh vrst v nizkih cenah in pri-
jazni postrežbi

**Pazite natančno na
imenovane tvrdke!**

Na deželo se pošiljajo
vzorci poštnine prosto

Velika zaloga! Nizke cene!

Radi velike zaloge znatno znižane cene!!!

Ugodna prilika za nakup: vezenin, pri-
četih in izvršenih žen. ročnih del, idrijskih
čipk, vstavkov, svile, volne, bombaže i. t. d.

Velika izbira drobnega in modnega blaga:
rokavic, nogavic, ovratnikov, kravat i. t. d.
Predtisk in vezanje monogramov ter drugih risb.
- Primerna darila za godove in druge prilike -

Priloga se z veseljem

FR. MERSOL, Ljubljana, Mestni trg 18.

Pozor slov. delavska društva!

Kupujte svoje potrebščine pri znani in pri-
poročljivi domači manufakturni trgovini

JANKO ČEŠNIK

(pri češniku)

LJUBLJANA

Lingarjeva ulica - Stritarjeva ulica

v kateri dobite vedno v veliki izbiri naj-
novejše blago za ženske in moške oblečile.

Postrežba poštena in zanesljiva.

Cene najnižje.

Edina in najkrajša črta v Ameriko!

Samo
6 dni!

Samo
6 dni!

HAVRE NEW-YORK

francoska prekmorska družba.

Veljavne vozne liste (šifkate) za francosko linjo
čez Havre, ter liste za povratek iz Amerike
v domovino in brezplačna pojasnila, daje samo

ED. SMARDA

oblastveno potrjena potovalna pisarna v Ljubljani,
Dunajska cesta št. 18 v novi hiši »KMETSKA
POSJOJILNICA« nasproti gostilne pri »FIGOVCU«.

Gričar & Mejač

:: Ljubljana ::

Prešernova ulica št. 9

**priporočata svojo največjo
zalogo izgotovljenih oblek za
gospode, dečke in otroke**

:: novosti ::

v konfekciji za dame

Lekarna „PRI KRONI“ Mr. Ph. BOHINCA

v Ljubljani, na vogalu Bleiweisove in Rimske ceste
priporočata sledeča zdravila:

Balzam proti želodčnim bole-
činam, steklenica 20 vin., 6 stek-
lenic 1 krono.
Kaplje za želodec, izvrstno,
krepilno in slast do jedi po-
spešujoče sredstvo, steklenica
40 vin., 6 steklenic 2 kroni.
Kaplje zoper želodčni krč,
steklenica 50 vin., 6 steklenic
2 kroni 50 vin.
Kaplje proti zobobolu, ste-
klenica 20 vin.
Mazilo zoper pege, lonček 1 K.
Obliz za kurja očesa, brada-
vice in trdo kožo, mala škat-
lica 50 vin., večja 1 K 20 vin.
Odvajalne kroglice, škatlica
80 vin.
Posipalni prašek, proti ogni-
vanju otrok in proti potenju
nog, škatlica 50 vin., 6 škatlic
2 kroni 50 vin.
Protinski cvet, proti trganju po
udih, steklenica 1 krono.
Ribje olje, steklenica 1 krono.
Salicilni kolodij za odstranitev
kurjih oces, bradavic in trde
kože, steklenica 70 vin.
Tinktura za želodec, odva-
jalno, krepilno in slast pospe-
šujoče sredstvo, steklenica 20
vin., 6 steklenic 1 krono.
Tinktura za lase, steklenica 1 K.
Trpotčev sok, izvrstno pripo-
moček proti kašlju, steklenica 2
K.
Želaznato vino, steklenica 2
kroni 60 vin., 4 krono 80 vin.
Želaznate kroglice, proti ble-
dici (Bleichsucht) mala škatlica
70 vin., velika 1 krono 60 vin.

Matej Orehek :: Ljubljana

prodajalna v lastni hiši Kolodvorska ulica 26

Največja izbira raznovrstnega blaga kot:
izgotovljenih oblek domačega izdelka,
velika izbira klobukov in čepic, vseh
velikosti obuvala, perila, ovratnic, kov-
čkov za izseljence, srebrnih ur in ve-
ličic in vseh galanterijskih predmetov priporočam

čudovito niže cene!

Priznani solilno blago!

50% prihranite

stroškov v gospodinjstvu na mleku, sladkorju
in kavi; **kri, moč, zdravje** dosežete
in ohranite, ako pijete

SLADIN

Kdor se hoče o tem prepričati, dobi vsak
knjižico brezplačno

v lekarni Trnkóczy zraven rotovža v Ljubljani
ali po pošti, vsak, kdor po njo piše.

Najboljša, najsigurnejša prilika za štedenje!

Denarni promet v l. 1908
čez 72 milijonov K.

Lastna glavica kron 420.537-92

Stanje vlog
čez 20 milijonov K.

LJUDSKA POSOJILNICA

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

Miklošičeva cesta 8, pritličje v lastni hiši nasproti hotela „Union“ za franč. cerkvijo

prejema hranilne vloge vsak delavnik od 8. ure 4 1/2 0 brez kakga odbitka, tako da prejme vložnik
zjutraj do 1. ure popoldan ter jih obrestuje po 4 1/2 0 od vsakih 100 kron čistih 4 50 na leto.

Hranilne knjižice se sprejemajo kot gotov denar, ne da bi se njih obrestovanje kaj prekinilo. Za nalaganje
po pošti so poštno-hranilnične položnice na razpolaganje.

Dr. Ivan Sušteršič, predsed. Josip Šiška, stolni kanonik, podpred. Odborniki: Anton Belec, posest.,
podj. in trg. v St. Vidu n. L. Fran Povše, vodja, graščak, drž. in dež. posl. Anton Kobi, posest. in trg.
Breg p. B. Karol Kauschegg, veleposest. v Ljubljani. Matija Kolar, stolni dekan v Ljubljani. Ivan Kregar,
svetnik trg. in obrt. zbor. in hišni posest. v Ljubljani. Fran Leskovic, hišni posest. in blag. »Ljudske posojil.«,
Ivan Pollak ml., tov., Karol Pollak, tov. in posestnik v Ljubljani. Gregor Šlibar, župnik na Rudniku.

Uzajemno podporno društvo v Ljubljani

Kongresni trg št. 19 reg. zadruga z om. por. Kongresni trg št. 19
sprejema hranilne vloge vsak delavnik od 8. do
12. ure po 4 3/4%, to je: daje za 200 kron 9 kron
30 vinarjev na leto.

Druge hranilne knjižice se sprejemajo kot gotov
denar, ne da bi se njih obrestovanje prekinilo.

Rentni davek plača hranilnica sama. Najsigurnejša prilika za štedenje.

Kanonik A. Kalan l. r., Kanonik A. Sušnik l. r.,
predsednik. podpredsednik.

Ivan Jax in sin v Ljubljani

Dunajska cesta št. 17

priporočata svoje bogate zalogo ::
voznihi koles

Šivalni stroji za rodbino in obrt

Šivalni stroji za rodbino in obrt

Šivalni stroji za rodbino in obrt

